

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU KABINETS

04.02.2003

Noteikumi nr. 66

Rīgā

Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret darba vides trokšņa radīto risku

Grozījumi: MK 08.04.2008. not. nr.249 (L.V., 11.apr., nr.57)

(prot. Nr.7 31.§)

Izdoti saskaņā ar
Darba aizsardzības likuma
[25.panta](#) 13. un 18.punktu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret darba vides trokšņa radīto risku, it īpaši ja iespējama nodarbinātā dzirdes pasliktināšanās.

2. Noteikumi attiecas uz nodarbinātajiem visās nodarbinātības jomās, kurās nodarbinātie tiek vai var tikt pakļauti trokšņa radītam riskam.

3. Par šo noteikumu ievērošanu ir atbildīgs darba devējs.

4. Saskaņā ar Darba aizsardzības likumu darba devējs darba aizsardzības jomā konsultējas ar nodarbinātajiem vai viņu uzticības personām, tai skaitā jautājumos, kas saistīti ar darba vides troksni, kā arī nodrošina nodarbināto līdzdalību attiecīgo jautājumu risināšanā.

5. Šo noteikumu ievērošanu kontrolē Valsts darba inspekcija.

II. Trokšņa radītā riska novērtēšana un mērīšana

6. Trokšņa radītā riska novērtēšanu darba devējs nodrošina atbilstoši uzņēmuma darba vides iekšējās uzraudzības un darba vides risku novērtēšanas kārtībai, iesaistot uzticības personas un nodarbinātos.

7. Ja, pārbaudot darba vietas, konstatē, ka troksnis rada vai var radīt risku nodarbinātā drošībai un veselībai, darba devējs nodrošina trokšņa mērījumus un trokšņa radītā riska novērtēšanu.

8. Trokšņa mērījumus vispirms veic darba vietās, kurās pēc sākotnējās (pirmreizējās) darba vietu pārbaudes konstatēts, ka troksnis rada vai var radīt risku nodarbināto drošībai vai veselībai.

9. Trokšņa mērījumos izmantotās metodes un mēraparatūru pielāgo konkrētajiem apstākļiem, it īpaši mērāmā trokšņa raksturam, tā ekspozīcijas ilgumam un darba vides faktoriem. Trokšņa mērījumos izmantotās metodes pielāgo arī mēraparatūras īpatnībām.

10. Trokšņa mērījumos izmantotās metodes ietver mērīšanas punktu izvēli atbilstoši konkrētajiem apstākļiem un situācijai, kādā nodarbinātais ir pakļauts troksnim ikdienas darbā (visas iekārtas un cits darba aprīkojums ir ieslēgts, nodarbinātie atrodas savās darba vietās kā parastā darba dienā). Troksni mēra un novērtē atbilstoši šo noteikumu 1.pielikumā noteiktajai trokšņa mērīšanas procedūrai.

11. Izmantojot kalibrētu akustisko mēraparatūru un ievērojot šo noteikumu 1.pielikumā noteikto trokšņa mērīšanas procedūru, trokšņa mērījumus veic speciālisti, kurus sertificējušas institūcijas, kas ir akreditētas valsts aģentūrā "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" atbilstoši standartam LVS EN ISO/IEC 17024:2005 "Atbilstības novērtēšana – Vispārīgās prasības personu sertificēšanas institūcijām" un par kurām Ekonomikas ministrija ir publicējusi paziņojumu laikrakstā "Latvijas Vēstnesis", vai laboratorijas, kas ir akreditētas valsts aģentūrā "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" atbilstoši standartam LVS EN ISO/IEC 17025:2005 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības" un par kurām Ekonomikas ministrija ir publicējusi paziņojumu laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" (turpmāk – trokšņa mērījumu veicējs).

(MK 08.04.2008. noteikumu nr.249 redakcijā)

12. Lai novērtētu trokšņa radīto risku nodarbinātajiem, nosaka:

12.1. pīķa skaņas spiedienu ($p_{pīķa}$) – trokšņa "C" frekvenču raksturlīknes izsvartā momentānā skaņas spiediena maksimālo vērtību (turpmāk – pīķa līmenis);

12.2. ikdienas trokšņa ekspozīcijas līmeni ($L_{EX, 8st}$) (dB(A) attiecībā pret 20 μ Pa) - trokšņu ekspozīcijas līmeņu laikā izsvartoto vidējo vērtību astoņu stundu darba dienā (turpmāk – trokšņa līmenis) atbilstoši standarta LVS ISO 1999:2007 "Akustika. Darba vides trokšņa ekspozīcijas noteikšana un trokšņa izraisītu dzirdes bojājumu prognozēšana" 3.6.apakšpunktam. Minētais trokšņa līmenis ietver visus trokšņus, kas ir darba vidē, tai skaitā impulsveida troksni.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 08.04.2008. noteikumiem nr.249)

13. Ja darba nedēļas laikā vienā un tajā pašā darba vietā trokšņa līmenis pa dienām var būtiski atšķirties, darba devējs ir tiesīgs trokšņa līmeņa novērtēšanai ikdienas trokšņa ekspozīcijas līmeni aizstāt ar nedēļas trokšņa ekspozīcijas vidējo ikdienas līmeni ($\overline{L_{EX, 8st}}$) (laikā izsvartotais vidējais trokšņa ekspozīcijas līmenis piecu dienu (40 stundu) darba nedēļai atbilstoši standarta LVS ISO 1999:2007 "Akustika. Darba vides trokšņa ekspozīcijas noteikšana un trokšņa izraisītu dzirdes bojājumu prognozēšana" 3.6.apakšpunktam), ievērojot šādas prasības:

13.1. visu nedēļu tiek veikts nepārtraukts trokšņa līmeņa monitorings, un nedēļas trokšņa ekspozīcijas līmenis nepārsniedz ekspozīcijas robežvērtību 87 dB(A);

13.2. trokšņa līmeņa monitoringa rezultātus un paskaidrojumus par šādas aizstāšanas nepieciešamību darba devējs iesniedz Valsts darba inspekcijā;

13.3. darba devējs nodrošina atbilstošus darba aizsardzības pasākumus, kas līdz minimumam samazina trokšņa radīto risku un nodrošina nodarbināto drošību un veselības aizsardzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 08.04.2008. noteikumiem nr.249)

14. Valsts darba inspekcija pēc iepazīšanās ar šo noteikumu 13.2.apakšpunktā minēto darba devēja sniegto informāciju ir tiesīga aizliegt trokšņa ekspozīcijas līmeņa aizstāšanu ar nedēļas trokšņa ekspozīcijas vidējo ikdienas līmeni, ja:

14.1. šāda aizstāšana rada risku nodarbināto drošībai un veselībai;

14.2. tiek pārņemta kāda no šo noteikumu 13.punktā minētajām prasībām;

14.3. ir pamats uzskatīt, ka nedēļas laikā veiktā nepārtrauktā trokšņa līmeņa monitoringa rezultāti ir neprecīzi;

14.4. nav darba apstākļu, kas pamato šādas aizstāšanas nepieciešamību.

15. Tiek noteiktas šādas trokšņa ekspozīcijas robežvērtības un ekspozīcijas darbības vērtības:

15.1. ekspozīcijas robežvērtība:

$L_{EX, 8st} = 87 \text{ dB(A)}$ un attiecīgi $p_{pīka} = 200 \text{ Pa}$ ($L_{pīka} = 140 \text{ dB}$);

15.2. augstākā ekspozīcijas darbības vērtība:

$L_{EX, 8st} = 85 \text{ dB(A)}$ un attiecīgi $p_{pīka} = 112 \text{ Pa}$ ($L_{pīka} = 135 \text{ dB}$);

15.3. zemākā ekspozīcijas darbības vērtība:

$L_{EX, 8st} = 80 \text{ dB(A)}$ un attiecīgi $p_{pīka} = 112 \text{ Pa}$ ($L_{pīka} = 135 \text{ dB}$).

16. Nosakot trokšņa līmeni un darbības vērtības, ņem vērā individuālā dzirdes aizsardzības līdzekļa lietošanas ietekmi. Novērtējot, vai nodarbinātais netiek pakļauts trokšņa līmenim, kas pārsniedz trokšņa ekspozīcijas robežvērtību (87 dB(A)), ņem vērā individuālā dzirdes aizsardzības līdzekļa lietošanas ietekmi.

(MK 08.04.2008. noteikumu nr.249 redakcijā)

17. Trokšņa radīto risku novērtē ne retāk kā reizi gadā, kā arī ja radīta jauna darba vieta vai notikušas būtiskas pārmaiņas darba vidē (mainās darba procesi, metodes, darba aprīkojums, vielu un produktu izmantošana vai to ražošana u.tml.), kas minēto risku varētu palielināt.

18. Trokšņa mērījumus veic:

18.1. reizi gadā, ja iepriekšējos mērījumos trokšņa līmenis darba vietā pārsniedza augstāko ekspozīcijas darbības vērtību (85 dB(A)) vai pīķa līmenis pārsniedza 140 dB;

18.2. reizi trijos gados, ja iepriekšējos mērījumos trokšņa līmenis darba vietā pārsniedza zemāko ekspozīcijas darbības vērtību (80 dB(A)), bet bija zemāks par augstāko ekspozīcijas darbības vērtību (85 dB(A)) un pīķa līmenis nepārsniedza 140 dB.

19. Trokšņa radīto risku papildus novērtē un trokšņa mērījumus veic šādos gadījumos:

19.1. pēc darba aizsardzības pasākumu veikšanas, lai pārliecinātos, vai trokšņa radītais risks ir novērsts vai arī samazināts līdz pieļaujamajam līmenim;

19.2. ja veselības pārbaudē konstatē nodarbinātā dzirdes pasliktināšanos;

19.3. pēc nodarbināto vai uzticības personu pieprasījuma, ja ir pamats domāt, ka trokšņa līmenis ir palielinājies un tiek apdraudēta nodarbināto drošība un veselība;

19.4. ja noticis nelaimes gadījums darbā, kas saistīts ar trokšņa radīto risku.

20. Novērtējot trokšņa radīto risku, darba devējs ņem vērā:

20.1. trokšņa līmeni, veidu un ekspozīcijas ilgumu, tai skaitā impulsveida trokšņa ekspozīciju;

20.2. šajos noteikumos noteiktās trokšņa ekspozīcijas robežvērtības un ekspozīcijas darbības vērtības;

20.3. trokšņa ietekmi uz to nodarbināto drošību un veselību, kuri pieder pie īpaši jutīgas riska grupas (piemēram, pusaudži, grūtnieces, sievietes pēcdzemdību periodā);

20.4. trokšņa un ar darbu saistītu ototoksisko vielu (dzirdes nervam toksisku vielu), kā arī trokšņa un vibrācijas mijiedarbības ietekmi uz nodarbināto drošību un veselību;

20.5. trokšņa un brīdinājuma signālu vai citu skaņu (kas jāievēro, lai samazinātu nelaiemes gadījumu risku) mijiedarbības tiešu vai netiešu ietekmi uz nodarbināto drošību un veselību;

20.6. darba aprīkojuma ražotāja sniegto informāciju par trokšņa emisiju;

20.7. alternatīvu darba aprīkojumu, kuram ir mazāka trokšņa emisija;

20.8. tāda trokšņa ekspozīcijas perioda ietekmi uz nodarbināto drošību un veselību, kas pārsniedz normālo darba laiku;

20.9. veselības pārbaužu rezultātus, kā arī pieejamo informāciju par trokšņa ietekmi uz nodarbināto drošību un veselību;

20.10. darba apstākļus (citu darba vides faktoru klātesamība), kādos nodarbinātais ikdienā ir pakļauts troksnim, un trokšņa ekspozīcijas perioda ilgumu;

20.11. iepriekšējo darba vides trokšņa novērtējumu un mērījumu rezultātus.

21. Darba devējs dokumentē un glabā visus trokšņa līmeņa mērījumu rezultātus vismaz 45 gadus, pēc tam tos nodod arhīvā.

22. Nodarbinātajiem un uzticības personām ir tiesības iepazīties ar trokšņa radītā riska novērtējuma rezultātiem, tai skaitā mērījumu rezultātiem, un, ja nepieciešams, to labākai izpratnei pieprasīt darba devēja vai viņa norīkota darba aizsardzības speciālista paskaidrojumus.

23. Darba devējs nodrošina, lai trokšņa radītā riska novērtējuma rezultāti, tai skaitā mērījumu rezultāti, būtu pieejami ārstam vai iestādei, kas atbild par nodarbinātā veselības aprūpi.

III. Trokšņa radītā riska novēršana un samazināšana

24. Darba devējs nodrošina trokšņa radītā riska novēršanu vai samazināšanu līdz minimumam (zemākajam praktiski iespējamajam līmenim), īpaši trokšņa avotā un trokšņa izplatības ceļos, ņemot vērā tehnisko progresu un pieejamos pasākumus un līdzekļus trokšņa ierobežošanai un kontrolei.

25. Trokšņa ekspozīcijas līmenis darba vietās nedrīkst pārsniegt šajos noteikumos noteikto trokšņa ekspozīcijas robežvērtību (87 dB(A)) vai pīķa līmeni – 140 dB. Ja tiek pārsniegta trokšņa ekspozīcijas robežvērtība, nekavējoties veic darba aizsardzības pasākumus trokšņa ekspozīcijas līmeņa samazināšanai vismaz līdz ekspozīcijas robežvērtībai (87 dB(A)).

(MK 08.04.2008. noteikumu nr.249 redakcijā)

26. Lai, veicot kolektīvos aizsardzības pasākumus un nodrošinot kolektīvos aizsardzības līdzekļus, novērstu vai samazinātu trokšņa radīto risku, darba devējs:

26.1. izmanto citas darba metodes ar mazāku trokšņa ekspozīciju;

26.2. izvēlas atbilstošu darba aprīkojumu, kurš nodrošina visu nepieciešamo funkciju veikšanu, bet rada pēc iespējas mazāku troksni;

26.3. ņem vērā darba vietu un darbstaciju iekārtojumu un izvietojumu;

26.4. nodrošina nodarbināto apmācību un instruēšanu par pareizu darba aprīkojuma lietošanu, lai līdz minimumam samazinātu viņu pakļaušanu trokšņa iedarbībai;

26.5. ņem vērā trokšņa samazināšanas iespējas ar tehniskiem līdzekļiem, kas:

26.5.1. samazina troksni gaisā (piemēram, ar ekrānu, pārsegu, kabīnes, absorbentu palīdzību);

26.5.2. samazina struktūrtroksni konstrukcijās (piemēram, ar vibroizolāciju);

26.6. izvēlas piemērotas darba aprīkojuma, darba vietu un darba vietu sistēmu uzturēšanas programmas;

26.7. nodrošina piemērotu darba organizāciju:

26.7.1. ierobežo ekspozīcijas ilgumu attiecīgajam trokšņa līmenim atbilstoši šo noteikumu 2.pielikumā noteiktajām prasībām;

26.7.2. izstrādā piemērotu darba grafiku ar atbilstošiem atpūtas laikiem.

27. Ja šo noteikumu 26.punktā noteiktās prasības tehnoloģisku vai citu pamatotu apsvērumu dēļ nav iespējams īstenot vai arī tās nav pietiekamas, lai nodrošinātu nodarbināto drošību un veselības aizsardzību, darba devējs trokšņa radītā riska samazināšanai izmanto individuālos aizsardzības līdzekļus.

28. Darba vietās, kur trokšņa līmenis pārsniedz zemāko trokšņa ekspozīcijas darbības vērtību (80 dB(A)), darba devējs nodrošina:

28.1. nodarbinātos ar individuālajiem dzirdes aizsardzības līdzekļiem;

28.2. nodarbināto un uzticības personu apmācību un instruēšanu par trokšņa radīto risku, īpašu uzmanību pievēršot:

28.2.1. trokšņa radītā riska raksturam un riskam nodarbināto dzirdei un citām orgānu sistēmām, kas varētu rasties trokšņa ietekmē;

28.2.2. veiktajiem un veicamajiem darba aizsardzības pasākumiem trokšņa radītā riska novēršanai vai samazināšanai un apstākļiem, kādos šie pasākumi veicami, īpaši norādot pasākumus, kas jāveic pašiem nodarbinātajiem;

28.2.3. šajos noteikumos minētajām trokšņa ekspozīcijas robežvērtībām un trokšņa ekspozīcijas darbības vērtībām;

28.2.4. trokšņa radītā riska novērtējumam, mērījumu rezultātiem un paskaidrojumiem par to nozīmi un potenciālajiem riskiem;

28.2.5. pareizai individuālo dzirdes aizsardzības līdzekļu lietošanai;

28.2.6. dzirdes pārbaudes nozīmi un dzirdes bojājuma pazīmēm, kā arī ziņošanai darba devējam par dzirdes pasliktināšanos;

28.2.7. apstākļiem, kuros nodarbinātajiem ir tiesības uz veselības pārbaudēm, un šo pārbaudu nozīmi;

28.2.8. drošām darba metodēm, lai samazinātu pakļaušanu trokšņa iedarbībai.

29. Darba vietās, kur trokšņa līmenis pārsniedz augstāko trokšņa ekspozīcijas darbības vērtību (85 dB(A)), papildus šo noteikumu 28.punktā minētajām prasībām darba devējs nodrošina:

29.1. šo noteikumu 28.2.apakšpunktā minētās informācijas izvietošanu (ja iespējams) nodarbinātajiem pieejamās vietās. Informācijai jābūt rakstiskai, labi saskatāmai un saprotamai;

29.2. trokšņa līmeņa samazināšanai nepieciešamo tehnisko un organizatorisko pasākumu programmas izstrādāšanu un ieviešanu, ņemot vērā šo noteikumu 26.punktā minētos pasākumus;

29.3. individuālo dzirdes aizsardzības līdzekļu lietošanu;

29.4. drošības zīmju izvietojumu darba vietās saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. Drošības zīmes pēc iespējas izvietoj pie ieejas darba vietā vai telpā, kurā trokšņa līmenis pārsniedz vai var pārsniegt augstāko trokšņa ekspozīcijas darbības vērtību (85 dB(A));

29.5. bīstamās zonas norobežošanu un ierobežotu piekļušanu šīm zonām, ja pakļaušana trokšņa iedarbībai ir pamatota un ierobežojumi ir tehniski iespējami.

30. Ja pēc veiktajiem darba aizsardzības pasākumiem trokšņa līmenis darba vietās pārsniedz trokšņa ekspozīcijas robežvērtības (87 dB(A) vai pīķa līmenis pārsniedz 140 dB), darba devējs:

30.1. nekavējoties veic pasākumus, lai nepieļautu nodarbināto pakļaušanu šādam trokšņa līmenim un samazinātu trokšņa līmeni vismaz līdz ekspozīcijas robežvērtībām (87dB(A) un pīķa līmeni attiecīgi līdz 140 dB);

30.2. analizē un nosaka iemeslus, kuru dēļ trokšņa līmenis pārsniedz pieļaujamās ekspozīcijas robežvērtības;

30.3. veic izmaiņas darba aizsardzības pasākumos, lai novērstu pieļaujamās trokšņa ekspozīcijas robežvērtības pārsniegšanu.

31. *(Svītrots ar MK 08.04.2008. noteikumiem nr.249)*

32. Veicot darba aizsardzības pasākumus trokšņa radītā riska novēršanai vai samazināšanai, darba devējs nodrošina, lai pasākumi būtu piemēroti arī to nodarbināto aizsardzībai, kuriem saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir noteikta īpaša aizsardzība (personām līdz 18 gadu vecumam, grūtniecēm, sievietēm pēcdzemdību periodā, personām ar īpašām vajadzībām).

33. Ja darbības veida dēļ uzņēmumā ir izveidotas atpūtas telpas nodarbināto vajadzībām, darba devējs nodrošina, lai trokšņa līmenis šajās telpās tiktu samazināts līdz līmenim, kas atbilst atpūtas telpu izmantošanas mērķiem un apstākļiem.

IV. Individuālo aizsardzības līdzekļu lietošana

34. Darba devējs normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā bez maksas nodrošina nodarbinātos ar pietiekamu daudzumu individuālo dzirdes aizsardzības līdzekļu.

35. Individuālos dzirdes aizsardzības līdzekļus pielāgo nodarbinātajam un viņa darba apstākļiem.

36. Individuālos dzirdes aizsardzības līdzekļus izvēlas tā, lai, tos pareizi lietojot, risks nodarbināto dzirdei tiktu novērsts vai samazināts līdz minimumam, nodrošinot, ka nodarbinātā dzirde netiek pakļauta troksnim, kas pārsniedz ekspozīcijas robežvērtības (87 dB(A)).

37. Darba devējs pārbauda nodarbinātajiem piešķirto individuālo aizsardzības līdzekļu lietošanas efektivitāti, lai nodrošinātu, ka nodarbināto drošība un veselība netiek pakļauta trokšņa radītajam riskam.

(MK 08.04.2008. noteikumu nr.249 redakcijā)

38. Ja dzirdes aizsardzības līdzekļu lietošana var radīt nelaimes gadījumu risku (piemēram, nodarbinātais nedzird brīdinājuma signālus, kolēģa norādījumus), darba devējs veic pasākumus šāda riska novēršanai vai samazināšanai, garantējot nodarbinātā drošību un veselību darbā.

V. Nodarbināto veselības pārbaudes

39. Ja nodarbināto dzirde pakļauta trokšņa līmenim, kas pārsniedz zemāko ekspozīcijas darbības vērtību (80 dB(A)), darba devējs nodrošina nodarbināto obligātās veselības pārbaudes attiecīgajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, lai pēc iespējas agrāk diagnosticētu jebkurus trokšņa izraisītos dzirdes traucējumus un aizsargātu nodarbināto dzirdi.

40. Darba devējs regulāri dokumentē nodarbināto dzirdes pārbaūžu rezultātus. Nodarbināto dzirdes pārbaūžu rezultātu kopijas, ja nepieciešams, ir pieejamas kompetentajai institūcijai un Valsts darba inspekcijai.

41. Ja dzirdes pārbaudē konstatē nodarbinātā dzirdes bojājumu, arodslimībās sertificēts ārsts novērtē, vai dzirdes bojājumu ir izraisījis darba vides troksnis, un informē nodarbināto par pārbaudes rezultātiem, kas attiecas tieši uz nodarbināto.

42. Informāciju nodarbinātajiem un darba devējam par veselības pārbaūžu rezultātiem, par nepieciešamo ārstēšanu un nodarbināto veselības stāvokļa papildu izmeklēšanu ārstniecības iestādes sniedz normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

43. Ja nodarbināto dzirdes pārbaudes rezultāti liecina, ka nodarbinātā dzirdes bojājumus ir izraisījis darba vides troksnis, darba devējs:

43.1. pārskata trokšņa radītā riska novērtējuma rezultātus;

43.2. pārskata pasākumus, kas paredzēti trokšņa radītā riska novēršanai vai samazināšanai;

43.3. ņem vērā arodslimībās vai arodveselībā sertificēta ārsta, kompetentā speciālista vai kompetentās institūcijas ieteikumus, veicot pasākumus trokšņa radītā riska novēršanai vai samazināšanai, un paredz iespēju norīkot nodarbināto alternatīvos darbos, kur viņš netiek pakļauts trokšņa iedarbībai;

43.4. nodrošina sistemātisku nodarbināto veselības uzraudzību un organizē to nodarbināto veselības pārbaudi, kuri bija pakļauti līdzīgai trokšņa iedarbībai.

44. Darba devējs ņem vērā veselības pārbaūžu rezultātus, plānojot un nosakot darba aizsardzības pasākumus trokšņa radītā riska novēršanai vai samazināšanai līdz pieļaujamajam līmenim.

45. Pamatojoties uz riska novērtēšanas un veselības pārbaūžu rezultātiem, darba devējs nosaka tos nodarbinātos, kuriem nepieciešami īpaši darba aizsardzības pasākumi, ņemot vērā darba aizsardzības normatīvo aktu prasības.

46. Darba devējs glabā visus nodarbināto dzirdes pārbaūžu rezultātus vismaz 45 gadus, pēc tam likumā noteiktajā kārtībā tos nodod arhīvā. Nodarbinātajam ir tiesības iepazīties ar veselības pārbaūžu rezultātiem, kas attiecas tieši uz viņu.

I

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

(Atsauce MK 08.04.2008. noteikumu nr.249 redakcijā)

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Padomes 2003.gada 6.februāra Direktīvas [2003/10/EK](#) par veselības un drošības minimālajām prasībām attiecībā uz darba ņēmēju pakļaušanu darba vides riskiem, ko rada fizikāli faktori (troksnis).

Ministru prezidents

E.Repše

Labklājības ministre

D.Staķe

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 08.04.2008. noteikumiem nr.249)

1.pielikums
Ministru kabineta
2003.gada 4.februāra
noteikumiem Nr.66

Trokšņa mērīšanas procedūra

1. Trokšņa mērījumus veic, lai noteiktu trokšņa līmeni vidē, kā arī lai noteiktu trokšņa ietekmi uz cilvēku un viņa dzirdi. Veicot trokšņa mērījumus, izmanto videi atbilstošo trokšņa līmeņa raksturlielumu.

2. Pielikums nosaka mērīšanas procedūru:

2.1. trokšņa līmenim;

2.2. trokšņa ekspozīcijai;

2.3. ekvivalenta nepārtrauktā A-izsvartotā skaņas spiediena līmenim.

3. Trokšņa mērījumus veic atbilstoši:

3.1. standartam LVS ISO 1996-1:2004 "Akustika – Vides trokšņa raksturošana, mērīšana un novērtēšana – 1.daļa: Pamatlielumi un novērtēšanas procedūras";

3.2. standartam LVS ISO 9612:2007 "Akustika. Norādījumi darba vides trokšņa ekspozīcijas mērīšanai un novērtēšanai";

3.3. standartam LVS ISO 1999:2007 "Akustika. Darba vides trokšņa ekspozīcijas noteikšana un trokšņa izraisītu dzirdes bojājumu prognozēšana";

3.4. trokšņa mēraparatūras ražotāju tehniskajai dokumentācijai (mēraparatūras darbības apraksti).

4. Trokšņa mērījumos ievēro visas normatīvo aktu prasības darba aizsardzībā, kas attiecas uz konkrēto vidi. Par mērījumu precizitāti atbild trokšņa mērījumu veicējs.

5. Pirms darbu uzsākšanas trokšņa mērījumu veicējs pārliedzinās, vai lietotā mēraparatūra ir kalibrēta.

6. Troksni mēra ar kalibrētu mēraparatūru – skaņas līmeņa mērītāju (skaņas analizators).

7. Trokšņu mērījumu veicējs pirms trokšņa mērīšanas veic šādus sagatavošanās pasākumus:

7.1. pēc attiecīgā pasūtījuma saņemšanas trokšņa mērījumu veicējs iepazīstas ar veicamo darbu saturu, mērījumu objektu (vietu) un tā tehnisko stāvokli, precizē organizatoriskos jautājumus (mērīšanas laiku, piekļūšanu objektam, mērījumu veikšanai nepieciešamos sagatavošanas pasākumus) un, ja nepieciešams, sadarbojas ar pasūtītāja (darba devēja) norīkotu atbildīgo nodarbināto (kontaktpersonu);

7.2. veic mēraparatūras iestatīšanu, ieskaitot mikrofona akustisko pārbaudi;

7.3. sagatavo mērījumu veikšanai nepieciešamos protokolus, paredzot tajos vietu attiecīgās informācijas ierakstīšanai.

8. Trokšņa mērījumos ievēro šādas prasības:

8.1. mēraparatūras iestatīšanu un mikrofona akustisko pārbaudi veic pirms un pēc katras mērījumu sērijas;

8.2. mērījumos izmantoto aparatūru un mērījumu laikā dominējošos apkārtējās vides apstākļus pieraksta mērījumu protokolā. Protokolu glabā divus gadus;

8.3. mērījumu ilgums ir pietiekams, lai varētu veikt nepieciešamos trokšņa mērījumus un noteikt trokšņa iedarbību uz cilvēkiem;

8.4. nepastāvīga trokšņa mērīšanas laika intervāls aptver vismaz vienu pilnu trokšņa avota raksturīgo darba ciklu, bet ne mazāku par 20 minūtēm;

8.5. mērījumu ilgumu, vietas un veidu nosaka, ņemot vērā attiecīgā standarta ieteikumus. Mērījumu laikā ņem vērā apkārtējās vides stāvokļa (blakustrokšņi un vēja virziens) un trokšņa rakstura izmaiņas;

8.6. ja pastāv aizdomas par mērāmā trokšņa tonālo vai impulsveida raksturu, nepieciešams veikt papildu pētījumus, izmantojot tercoktāvu vai impulsanalīzi.

9. Nosakot trokšņa mērpunktus, ņem vērā šādas prasības:

9.1. mērpunktus nosaka atbilstoši izmantotās mērīšanas metodes ieteikumiem, lai apkārtējie priekšmeti neradītu mērījumu kļūdas;

9.2. mērījumus telpās un teritorijās veic ne mazāk kā trijos mērpunktos, ievērojot šā pielikuma 10., 11. un 12.punktā noteiktās prasības.

10. Nosakot trokšņa mērpunktus teritorijās, ņem vērā šādas prasības:

10.1. ja nepieciešams minimizēt atstarojumu ietekmi uz mērījumu rezultātiem, mērījumus, ja iespējams, veic vismaz 3,5 m attālumā no jebkādām atstarojošām virsmām, izņemot zemes virsmu;

10.2. mikrofonu novieto 1,2 m–1,5 m augstumā virs zemes.

11. Nosakot trokšņa mērpunktus ēku tuvumā, ņem vērā šādas prasības:

11.1. mērījumus veic troksnim pakļauto ēku tiešā tuvumā;

11.2. mērījumus veic 1 m–2 m attālumā no ēkas fasādes un 1,2 m–1,5 m virs pētāmā ēkas stāva līmeņa.

12. Nosakot trokšņa mērpunktus telpās, ņem vērā šādas prasības:

12.1. mērījumus veic telpās, kurās troksnis var radīt risku cilvēka drošībai un veselībai, jo īpaši dzirdei, vai kurās to ir pieprasījis trokšņa mērījumu pasūtītājs (darba devējs);

12.2. mērījumus veic vismaz 1 m attālumā no sienām vai citām lielām atstarojošām virsmām, 1,2 m–1,5 m virs grīdas un apmēram 1,5 m no logiem;

12.3. ja nav citu norāžu, mērpunktu skaitu (N_M) telpās izvēlas, izmantojot šādu formulu:

$$N_M = 4 \times \lg \left(\frac{V}{50} + 2 \right) + 2, \text{ kur}$$

V – telpas tilpums (m³);

N_M – mērpunktu skaits noapaļots līdz veselam skaitlim;

12.4. mērpunktus trokšņa avota tuvumā pēc iespējas neizvēlas apgabalā, kas tuvāks par divkārtotu tā lielāko gabarītu;

12.5. ja mērījumu rezultātu izkliede starp dažādiem mērpunktiem pārsniedz 7 dB (LpA), telpas vidējais skaņas līmenis nav izmantojams akustiskās situācijas novērtēšanai;

12.6. simetriskās telpās neviens mērpunkts nedrīkst būt izvietots simetriski pret jebkuru citu mērpunktu attiecībā pret telpas asi vai centru.

13. Trokšņa mērījumu veikšanas laikā ievēro šādas prasības:

13.1. ņem vērā šā pielikuma 3.punktā minētajos standartos noteiktās prasības mikroфона novietojumam, mērāmos lielumos, analizējamo joslu platumus, mērījumu ilgumu un citas raksturīgās prasības;

13.2. mērījumu apjomu un vietas parametrus nosaka ar darba devēju saskaņotā darba programmā;

13.3. mērījumu protokolā pēc iespējas precīzi norāda, kādi trokšņa avoti darbojas mērījumu veikšanas laikā, to atrašanās vietas, mēraparatūras novietojumu un mikroфона virzienu, kā arī attālumus līdz trokšņa avotiem. Fona troksni mēra tajos pašos mērpunktos, kuros mēra pētāmo troksni;

13.4. ja parādās nevēlami (pētāmajam trokšņu avotam neraksturīgi) blakustrokšņi, mērījumus pārtrauc;

13.5. mērījumu protokolā, ja nepieciešams, pieraksta mērījumu rezultātus, mērījuma nosaukumu un mērījuma vietas, ko, ja nepieciešams, papildina ar skicēm vai fotogrāfijām;

13.6. mērījumus pārtrauc, ja netiek izpildīti mērījumu veikšanai paredzētie apstākļi vai mērījumu vietu izvēles pamatprincipi. Ja ir nepieciešama cilvēku klātbūtne vai mērījumus veic, cilvēkiem pārvietojoties, mikrofonu novieto 0,10 m–0,01 m attālumā no cilvēka auss, kura saņem lielāko A-izsvaroto skaņas ekspozīciju vai ekvivalentu nepārtraukto A-izsvaroto skaņas spiediena līmeni.

14. Mērījumu vietās, kur iespējama meteoroloģisko apstākļu ietekme uz trokšņa līmeni, tas mērāms, ievērojot šādas prasības:

14.1. mērot ilgtermiņa vidējo skaņas līmeni, laika intervālus izvēlas tā, lai tie aptvertu reālos meteoroloģiskos apstākļus mērījumu vietā;

14.2. īpašos meteoroloģiskajos apstākļos mērījumu laika intervāli aptver rūpīgi izvēlētos meteoroloģiskos apstākļus. Izvēlētie apstākļi atbilst gadījumam, kad dominējošo vēju virziens sakrīt ar mērāmā trokšņa izplatīšanās virzienu.

15. Trokšņa mērījumu pārskatā ietver šādas ziņas:

15.1. trokšņa mērījumu veicēja vārdu, uzvārdu vai nosaukumu, adresi un telefonu;

15.2. norādi uz mērījumu vidi un vietu;

15.3. pārskata reģistrācijas datus (numurs vai nosaukums);

15.4. trokšņa mērījumu pasūtītāja (darba devēja) nosaukumu un adresi;

15.5. mērījumu uzsākšanas laiku;

15.6. mērījumu pabeigšanas laiku;

15.7. novirzes no mērīšanas procedūras (ja tādas rodas);

15.8. ziņas par mērījumu norisi:

15.8.1. mērījumu laika sadalījums pa mērpunktiem (mērīšanas ilgums un mērīšanas laika intervāls);

15.8.2. mērījumu vietu apraksts (shēmas, zīmējumi, fotogrāfijas), tai skaitā apstākļi, kad telpas vai teritorijas iekārtojums atšķiras no normālā vai paredzētā;

15.9. mērījumu apstākļu aprakstu:

15.9.1. virsmas (starp trokšņa avotu un mērpunktiem) raksturojums;

15.9.2. trokšņa avotu emisijas (starojuma) īpatnības;

15.9.3. ja mērījumi veikti ārpus telpām un uz tiem atstāj ietekmi klimatiskie apstākļi, vēja ātrums un virziens, nokrišņi;

15.10. šādus rādītājus:

15.10.1. iespēja identificēt trokšņa avotu un noteikt tā izcelsmi;

15.10.2. trokšņa raksturojums;

15.10.3. blakus (fona) trokšņu mērījumi un pieraksti;

15.11. citus datus, kas ietekmē mērījumu rezultātus vai kurus ir pasūtījis darba devējs;

15.12. mērījumu un datu apstrādē iegūtos datus;

15.13. mērāmās vides un vietas parametrus mērīšanas laikā;

15.14. ziņas par izmantoto mēraparatūru (nosaukums, tips, ziņas par kalibrēšanu);

15.15. citas mērījumu veicēja piezīmes.

Labklājības ministre

D.Staķe

2.pielikums
Ministru kabineta
2003.gada 4.februāra
noteikumiem Nr.66

**Pieļaujamais trokšņa ekspozīcijas ilgums atbilstoši trokšņa ekspozīcijas līmenim,
kas pārsniedz ekspozīcijas līmeņa robežvērtību 87 dB(A)**

Trokšņa ekspozīcijas līmenis*	Pieļaujamais trokšņa ekspozīcijas ilgums		
	st.	min	s
87 dB(A) (0,447 Pa)	8 h 00 min	480	28800
88 dB(A) (0,502 Pa)	6 h 21 min	381	22860
89 dB(A) (0,564 Pa)	5 h 02 min	302	18120
90 dB(A) (0,632 Pa)	4 h 00 min	240	14400
91 dB(A) (0,710 Pa)	3 h 10 min	190	11400
92 dB(A) (0,796 Pa)	2 h 32 min	152	9120

93 dB(A) (0,893 Pa)	2 h 00 min	120	7200
94 dB(A) (1,002 Pa)	1 h 36 min	96	5760
95 dB(A) (1,125 Pa)	1 h 16 min	76	4560
96 dB(A) (1,262 Pa)	1 h 00 min	60	3600
97 dB(A) (1,416 Pa)	–	48	2880
98 dB(A) (1,589 Pa)	–	38	2280
99 dB(A) (1,782 Pa)	–	30	1800
100 dB(A) (2,000 Pa)	–	24	1440
101 dB(A) (2,244 Pa)	–	19	1140
102 dB(A) (2,518 Pa)	–	15	900
103 dB(A) (2,825 Pa)	–	12	720
104 dB(A) (3,170 Pa)	–	10	600
105 dB(A) (3,557 Pa)	–	8	480

Piezīme.

* Ja nodarbinātais lieto individuālos dzirdes aizsardzības līdzekļus, ņem vērā individuālā aizsardzības līdzekļa tehniskajā specifikācijā doto trokšņa vājinājumu.

Labklājības ministre

D.Staķe